

Kesäinen tervehdys Pikassoksesta!

Uunituore hallitusohjelma ilmestyi näin kesän kynnyksellä luvaten hyvää sosiaalityötä ja sosiaalialalle. Hallitusohjelma määritteli, että lastensuojeluun säädetään mitoitus siten, että asiakkaita on 35 vuonna 2022 ja myöhemmin 30 yhtä ammattilaista kohden. Samoin jälkihuoltoa tulee kehittää ja levittää eri alojen ammattilaisten yhteistyöhön perustuvaa tiimimallia. Tämä osoittaa, että selvityshenkilön loppuraportissa olevia ehdotuksia on kuultu [lastensuojelun toimintaedellytysten ja laadun parantamiseksi](#) (Aulikki Kana- noja ja Kristiina Ruuskanen).

Köyhyyden ja osattomuuden vähentämiseen on hallitusohjelmassa kiinnitty useassa kohtaa huomioita ja yhtenä keinona on mainittu kohdennetut ja vaikuttavat palvelut riskiryhmille aikuissosiaalityötä kehittä- mällä. Lisäksi ohjelman mukaan taloussosiaalityön osaamista tulee vahvistaa ja tehdä tarvittavia muutok- sia lainsäädäntöön ja käytänteisiin Kelan ja kuntien yhteistyön parantamiseksi. Näihin asioihin kiinnitet- tiin erityisesti huomioita Anna Metterin, Pekka Karja- laisen ja Minna Strömberg-Jakkan selvityksessä [TIE- KARTTA 2030. Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuus selvitys](#).

Sosiaalialan tutkimusta ja kehittämistä on nyt luvattu turvata pitkäjänteisesti ja rakentaa Suomeen sosiaali- huollon tutkimus- ja kehittämisrakenne sekä luoda erillinen sosiaalityön tutkimusta ja sen osaamisen vah- vistamista tukeva valtion rahoitus. Näihin lausuntoihin on ollut osaltaan vaikuttamassa Anu Muurin tekemä selvitys: [Sosiaalihuollon tutkimuksen ja kehittämisen rakenteet uudistuvassa sosiaali- ja terveyden- huollon palvelujärjestelmässä](#). Taustaa hallitusohjelmalle ovat antaneet myös seuraavat raportit: [Sosiaalityöntekijän ammattitaidon arviointi asiakasturvallisuuden näkö- kulmasta](#) sekä [Sosiaalihuollon ammattihenkilölain \(817/2015\) muutostarpeita koskeva selvitys](#). Selvitys- henkilöraportti (Anneli Pohjola).

toimitusjohtaja Tuula Tuominen

Sosiaalityö eri toimintaympäristöissä keskustelun aiheena Satakunnassa

Kevään aikana on Satakunnan kuntien ja Pikassoksen keskusteluissa noussut pinnalle muutamia toistuvia teemoja. Näille on ollut yhteistä sosiaalityön moni- naisuus, miten sitä tehdään eri toimintaympäristöissä ja erilaisten asiakkaiden kanssa. Olemme yhdessä pi- lotoimassa rakenteellista sosiaalityötä asiakkaiden, yhteisöjen ja kuntien hyvinvoinnin lisääjänä. Työn alla on myös sosiaalisen raportoinnin käytäntö osana ra- kenteellista sosiaalityötä kunnissa ja tulevaisuudessa ehkä maakunnassa. Sosiaalisen raportoinnin sähköi- nen pohja valmistunee syksyn aikana.

Yhteisissä keskusteluissa on tullut näkyväksi se, kuinka monitahoista sosiaalityö on. Monenlaisista toiminnan kentistä huolimatta samat asiakkaat usein ovat eri or- ganisaatioiden sosiaalityön asiakkaina. Erikoissairaan- hoidon sosiaalityöllä, perusterveydenhuollon sosiaali- työllä ja kuntien yleisellä sosiaalityöllä on paljon yhtei- siä asiakkaita, joiden asiakkuuksien ja asioiden hoidon tulisi olla sujuvaa. Näihin yhdyspintoihin tai solmukoh- tiin olemme paneutuneet nyt kahdessa työkokouk- sessa ja työ jatkuu syksyllä.

Rikosseuraamusta suorittavan kuntalaisen palvelujen sujuvuus askarruttaa Satakunnassa. Kokoamme yh- dessä yhdyskuntaseuraamustoimiston ja vankilan kanssa kuntien sosiaalityön esimiehiä syyskuussa miet- timään ja kehittämään toimivaa yhteistyömallia kun- tien sosiaalipalvelujen ja Rikosseuraamuslaitoksen vä- lillle.

Sosiaalityön moninaisuus ja monet kumppanit ovat tii- viisti osana myös maahanmuuttajien palvelujen järjes- tämisessä. Maakunnallinen yhteistyö sote- ja kasvu- palvelujen välillä alkoi osana maakunta ja sote-uudis- tusta. Yhteistyö nähtiin niin tarpeelliseksi, että työ- ryhmä on järjestänyt kevään aikana kaksi seminaaria aiheesta. Tavoitteena on jatkaa maakunnallista yhteis- työtä ja tukea kuntia erityistä osaamista edellyttävissä maahanmuuttajien palveluissa.

Sosiaalityön erilaiset orientaatiot ja tehtäväkentät ovat tämän vuoden satakuntalaista sosiaalipalvelujen kehittämistä kuvaavia ja jäsentäviä piirteitä.

Lisätietoja: suunnittelija Heli Toroska

'Kuka kuulee vangin lasta? Rikosseuraamusasiakasvanhemmat ja heidän lapsensa palvelujärjestelmässämme' -teemapajasarja

Pikassos järjesti yhteistyössä [Vanhempi vankilan portilla -hankkeen](#) kanssa tänä keväänä kolmen iltapäivän teemapajasarjan Kanta-Hämeessä. Vanhempi vankilan portilla on Ensi- ja turvakotien liiton hallinnoima 3-vuotinen STEAn rahoittama hanke, joka toimii kolmella pilottialueella: Kanta-Hämeessä, Päijät-Hämeessä ja Kuopion lähiseudulla. Kanta-Hämeessä hankkeen toimeenpanijana toimii Kanta-Hämeen perhetyö ry.

Pajasarja oli suunnattu kuntien lapsi- ja perhepalveluiden toimijoille, järjestöjen ja seurakuntien edustajille, alan kouluttajille sekä rikosseuraamusalan työntekijöille. Teemapajaprosessin tavoitteena oli lisätä osallistujien tietoisuutta vanhemmuudesta vankeuden aikana, ottaa huomioon lasten näkökulmaa tuomion suorittamisen vaikutuksista sekä mahdollistaa yhteinen keskustelu nykyisten palveluiden riittävydestä, kehittämisestä ja mahdollisuuksista tukea näitä lapsia ja perheitä.

Ensimmäisen maaliskuisen teemapajan aiheena oli 'Vanhemmuus vankilassa'. Iltapäivän alustuksissa saatiin perustietoutta vankivanhemmuuden tasoista, realismista ja haasteista. Suomessa on noin 3000 vankia, joilla on arviolta noin 10 000 lasta, tarkkaa tilastoa asiasta ei ole olemassa. Tarkemmin perehdyttiin yleisesti vankien rangaistusajan suunnitelmaan eli "Ransuun", jonka yksi pieni osa on mahdolliseen vanhemmuuteen ja perheeseen liittyvä tavoitteenasettelu. Rikosseuraamuslaitos on julkaissut juuri tänä keväänä nyt jo uudistetut vanhemmuustyötä ohjaavat [Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2019](#).

Ensimmäisen teemapajan kuulijoita suurimmin koskettanut puheenvuoro kuultiin kokemusasiantuntijalta. Hän kertoi ja kuvaili elämänmakuisesti omia vanhemmuuden ja nyt jo kouluikäisen lapsensa kokemuksia heidän henkilökohtaisella Vangin perheen polullaan. Ensimmäisen pajan palautteissa kokemusasiantuntijaa kiiteltiin monin tavoin avoimuudesta ja rohkeudesta ja todettiin, että "tarina vahvisti sen, että vanhemman rikokset eivät tee huonoa vanhempaa".

Toisessa huhtikuuisessa teemapajailtapäivässä näkökulma vaihtui lapseen vanhemman tuomion "varjossa". Vanajan vankilan perheosaston vastaava ohjaaja Jaana Wikgren kertoi Suomen ainoan - ja itse asiassa kansainvälisestikin ainutlaatuisen - perheosaston toiminnasta ja vauvaperhekuntoutuksesta vanhemman tuomion aikana.

Kolmas toukokuinen teemapaja rakentui otsikon 'Miten tukea rikosseuraamusasiakasperhettä?' ympärille. Iltapäivän aikana kuultiin sekä sosiaalityön puheenvuoro Hämeenlinnan kaupungin lapsiperhepalveluista, järjestönäkökulmaa Kanta-Hämeen perhetyö ry:stä, että Kanta-Hämeen LAPE-muutosagentti Jari Pekurin kommenttipuheenvuoro. Loppuilltapäivä käytettiin monitoimijaiseen yhteiskehittämiseen ja työstettiin kokonaiskuvaa haasteista ja mahdollisuuksista osaamisessa, käytänteissä ja palvelujärjestelmässä rikosseuraamusta suorittavan vanhemman, hänen lapsensa sekä koko perheen tukemiseksi. Koko perheen näkökulmasta totesimme, että meillä on jo olemassa paljon eri palveluita, joiden tulisi tehdä perheen kanssa enemmän myös yhteistä työtä samaan suuntaan. Vankivanhemman näkökulmasta työtä tulee tehdä muurin molemmin puolin "saattaen vaihtaan", tietoa siirtäen ja ennakoivalla työotteella. Lasten kanssa työskentelyssä oleellista on se, onko meillä osaamista ja uskallusta kysyä ne oikeat kysymykset?

Pikassos on toiminut parin vuoden ajan hankkeen kumppanina osallistumalla aktiivisesti hankkeen Kanta-Hämeen kehittäjäryhmän toimintaan sekä työnohjausyhteistyöllä. Ensi- ja turvakotien liitto on hakenut STEAlta hankerahoituksen jatkumoa tuleville vuosille. Keväinen teemapajasarja osoitti, että keskustelua ja kehittämistyötä rikosseuraamusasiakasperheiden palveluiden kokonaisuuden äärellä, lapsilähtöisten työskentely- ja toimintatapojen vahvistumiseksi tarvitaan ja kaivataan sekä koko laajan lasten ja perheiden ammattilaisten toimijakentän että rikosseuraamusalan työntekijöiden piirissä.

Kaikki teemapajojen materiaalit on koottu [Pikassoksen sivuille teemapajasarjan aineistokansioon](#).

Lisätietoja: kehittämispäällikkö Seija Junno sekä Vanhempi vankilan portilla -hankkeen projektityöntekijä Nana Lindholm (nana.lindholm(at)khperhetyo.fi)

"VISIO: Lapsen ei tulisi tuntea vanhemman tuomiota rangaistuksena itselleen"

Omaiset ja läheiset ottavat eniten yhteyttä sosiaaliasiamieheen

Sosiaaliasiamiehelle tulevista palautteista suurin osa tulee omaisilta, läheisiltä tai huoltaja-asemassa olevilta. Ilmiö on erikoislaatuinen, sillä aiemmin selvästi suurimman osuuden yhteydenottajista muodostivat sosiaalihuollon palveluita tarvitsevat tai käyttävät asiakkaat itse. Mistä omaisten ja huoltajien yhteydenotot kertovat? Mielestäni ennen muuta siitä, että asiakkaat - lapset, nuoret, vanhukset tai päihde- ja mielenterveyskuntoutujat tai psyykkisistä tai fyysisistä syistä heikossa työmarkkina-asemassa olevat (usein keski-ikäiset miehet) – eivät itse pysty, osaa tai jaksa olla sosiaaliasiamieheen yhteydessä.

Huoltajien ja vanhempien yhteydenotot kuvastavat monenlaisia, perheiden arkeen heijastuvia järjestelmän puutteita. Näistä näkyy erityisesti koulun erityisen tuen niukat tai kuntakohtaisesti merkittävästi eroavat resurssit. Koulu saattaa tehdä lastensuojeluilmoituksia lapsen koulun käymättömyyden vuoksi, mutta vanhemmilla ei ole mahdollisuuksia saada murrosikäistä kouluun vastoin nuoren tahtoa. Yhteydenotoista välittyy, että myös vanhemmat tarvitsevat paljon tukea jaksakseen arjessa esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevan lapsensa kanssa. Lapsen edun ensisijaisuus voi toisinaan johtaa siihen, että vanhemmat unohdetaan ja huoltajat jäävät kuormittuneina yksin selviämään.

Lastensuojelun palautteista välittyvät sosiaalityöntekijöiden kiire ja ajoittain myös lastensuojelun ehdottomien menettelyvaatimusten sivuuttaminen. Asiakas suunnitelman teko voi viivästyä jopa kuukausilla.

Jos kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen suunnitelma toimitetaan jopa kuukausia neuvottelun jälkeen, jää suunnitelman merkitys arjessa olemattomaksi. Palautteesta selviää, että lastensuojelusta pyydetään paljon salassa pidettäviä asiakirjoja eikä kiireen vuoksi kunnissa pystytä aina noudattamaan lain ehdotonta neljän viikon määräaikaa tietojen luovuttamiselle.

Perheitä ja yksinäisiä asiakkaita kuormittaa palveluiden hakeminen eri paikoista sekä riittävän ja ymmärrettävän tiedon puutteet. Pelkästään sosiaalipalveluista tietoa saa hyvin eri tavoin, sillä kuntien verkko-sivutiedottamisen laajuus ja laatu vaihtelevat hyvin paljon. Perustoimeentulotuen siirto Kelan vastuulle on tuonut näkyviin asiakasryhmiä, joille Kelan toimintatavat tuottavat merkittävien asiointivaikeuksien vuoksi paljon huolta ja myös sosiaalityön tarvetta.

Sosiaalityötä tarvitaan kaikkialla: vanhuspalveluissa, mielenterveys- ja päihdekuntoutuksessa sekä lapsiperheiden tukemisessa. Näillä toiminta-alueilla on useita erityistä tukea tarvitsevia aikuisia ja lapsia. Kunnilla ei kuitenkaan aina ole tietoa erityisen tuen tarpeesta olevista aikuisista, sillä erityisen tuen ”asemaa” ei dokumentoida tai merkitä asiakastietojärjestelmään. Tieto voisi auttaa suuntaamaan palveluita tarkoituksenmukaisemmin.

Vuosittaiset sosiaaliasiamiehen selvitykset löytyvät [Pikassoksen sivuilta](#).

Lisätietoja: sosiaaliasiamies Satu Loippo

Aurinkoisia ja rentouttavia kesäpäiviä toivottaa Pikassoksen väki!

Tampere	Åkerlundinkatu 2A	
Tuula Tuominen	toimitusjohtaja	050 531 5439
Tuija Rantanen	toimistosihteer	050 356 4226
Minna Niemi	kehittämispäällikkö	050 361 9500
Anni Kuhalainen	suunnittelija, aluekoordinaattori	050 357 4432
	Kansa-koulu II -hanke	
Sirpa Karjalainen	hankekoordinaattori	050 599 6411
	PRO SOS -hanke	
Hämeenlinna	Sorsanpolku 2B	
Seija Junno	kehittämispäällikkö	050 599 6415
Satu Loippo	sosiaaliasiamies	050 599 6413
Pirkko Jokinen	tietoassistentti	
Pori	Antinkatu 16B	
Heli Toroska	suunnittelija	050 352 9953

Ollaan yhteyksissä!

sähköpostiosoitteet ovat muotoa
etunimi.sukunimi@pikassos.fi
www.pikassos.fi

Tiedotteen kukkakuvat: Pixabay
Tiedotteen taitto: Anni Kuhalainen